

PROJECTE LINGÜÍSTIC DE CENTRE

**INSTITUT JOAQUIM BLUME
ESPLUGUES DE LLOBREGAT**

CODI: 08046657

(Desembre 2018)

ÍNDIX

1. Introducció	3
2. Anàlisi del context lingüístic i ubicació	4
3. Petita història del centre	5
4. La llengua catalana com a llengua vehicular, d'aprenentatge i de convivència.	5
5. El procés d'ensenyament/aprenentatge de la llengua catalana per a l'alumnat nouvingut	6
6. El procés d'ensenyament/aprenentatge de la llengua catalana	7
7. El procés d'ensenyament/aprenentatge de la llengua castellana	8
8. Coordinació llengua catalana i llengua castellana	9
9. Competències bàsiques en l'àmbit lingüístic	10
10. La llengua en les diverses àrees	11
11. Llengües estrangeres	11

1. Introducció

El Projecte Lingüístic de Centre (PLC) forma part del Projecte Educatiu del Centre i és el marc de referència de la gestió de les llengües en el nostre institut. Per tant, s'adreça a tota la comunitat educativa i ha de ser compartit i conegut per les famílies, per l'alumnat, pel personal no docent i pel professorat.

El present projecte lingüístic s'ajusta allò que estableixen els articles 10, 11, 12 i 16 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, i l'article 5.1.e) del Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius.

El nostre PLC es basa, en primer lloc, en el fet que el català és la llengua vehicular del nostre centre en tots els àmbits: pedagògic, de govern, d'organització i administració i de relació.

En segon lloc, el centre ha de garantir l'acollida i l'atenció lingüística de l'alumnat nouvingut, i la seva integració a l'aula ordinària .

En tercer lloc, el nostre objectiu és potenciar al màxim les competències plurilingües del nostre alumnat. Per això, i seguint els currículums de Catalunya (Decret 187/2015, de 25 d'agost, d'ordenació dels ensenyaments de l'educació secundària obligatòria i el Decret 142/2008, d'ordenació dels ensenyaments de batxillerat), els nostres objectius són que els nois i les noies, en acabar l'etapa de secundària obligatòria:

1. Dominin, tant a nivell formal com informal, el català, llengua vehicular, de cohesió i d'aprenentatge.
2. Domini de la mateixa manera del català i del castellà. L'objectiu fonamental del projecte lingüístic plurilingüe és aconseguir el ple domini de les llengües oficials catalana i castellana en finalitzar l'ensenyament obligatori, d'acord amb el Marc europeu comú de referència per a l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació de les llengües. Cal vetllar per una programació i avaluació competencial, de manera que el català i el castellà, agrupats dins la mateixa àrea, siguin llengües amb les quals l'alumnat pugui comunicar-se d'una manera adequada –tant a nivell oral com escrit– en finalitzar els estudis, i de les quals hagin assolit totes les competències d'àmbit lingüístic establertes en el currículum.
3. Coneguïn almenys una llengua estrangera (anglès) per tal d'esdevenir usuaris capaços de comunicar-se i d'accedir al coneixement en un món plurilingüe i intercultural, assolint de la mateixa manera les competències lingüístiques pròpies del currículum per a la llengua anglesa.
4. Usin el llenguatge de manera no sexista ni discriminatòria.
5. Tinguin una actitud oberta de respecte a la diversitat de les llengües i pluralitat de cultures per aprendre i enriquir-se personalment.

2. Anàlisi del context lingüístic i ubicació.

L'Institut Joaquim Blume és un centre d'Ensenyament Secundari que tot i ubicar-se a la població d'Esplugues de Llobregat no recull només alumnat de la zona (els alumnes del CFGS sí que provenen sobretot del Baix Llobregat), sinó que en el cas de l'ESO i el Batxillerat, el gruix més majoritari d'alumnat, els alumnes formen part del Pla de Tecnificació Esportiva de Catalunya i provenen de diferents indrets de Catalunya, d'altres terres de parla catalana, però també d'altres comunitats i, en ocasions d'altres països, principalment europeus. Tot això suposa una gran varietat de situacions i de riquesa cultural i alhora dialectal i fa que la realitat lingüística sigui també molt diferent. D'una banda, tenim alumnes que inicien un pla d'immersió, i d'altres que manifesten mancances o no, segons el diferent tractament de la llengua catalana que han rebut a les escoles d'on provenen, o per circumstàncies personals.

D'altra banda, l'institut té un entorn (Residència Blume, poliesportiu, centre mèdic, Consell Català de l'Esport o el mateix centre docent) que fa possible mantenir un nivell acurat de l'ús de la llengua i alhora d'immersió natural a la llengua catalana per aquells que provenen d'altres territoris. Al llarg dels anys aquests nois i noies, sense tenir cap coneixement previ de la llengua catalana, s'han adaptat plenament mitjançant un pla coordinat pel departament de llengües (es va crear com un Pla Estratègic) i han assolit, en la majoria de casos, nivells alts de competència lingüística.

El terme municipal d'Esplugues de Llobregat, amb una extensió de 4,60 km², està situat al pla del Llobregat. Malgrat que en la divisió comarcal del 1936 el municipi fou inclòs en la comarca del Barcelonès, històricament i geogràficament pertany al pla del Llobregat. La Llei 3/1990 del Parlament de Catalunya, reconeix aquesta realitat i estableix la segregació dels municipis d'Esplugues de Llobregat i Sant Just Desvern de la comarca del Barcelonès i la seva agregació a la comarca del Baix Llobregat.

Actualment, doncs, Esplugues, amb 28 municipis més pertany al Baix Llobregat, depèn del cap de partit judicial de Sant Feliu de Llobregat i té una població de 45 890 hab. (2017).

Tradicionalment l'economia d'Esplugues es basava en el conreu de l'agricultura de secà (la vinya i el blat), la qual cosa va obligar una bona part de la població a trobar el seu mitjà de subsistència en el conreu d'altres terres de l'entorn, o bé esdevenir mà d'obra de les fàbriques dels voltants.

Les primeres referències industrials estan lligades a la ceràmica i al fang, producció que es fa aprofitant la qualitat argilosa del sòl. La fàbrica Pujol i Bausis, (La Rajoleta) instal·lada a mitjans del segle XIX de gran renom en la producció de ceràmica artística del període modernista, n'és l'exemple més important. No obstant, és a partir dels anys 50 i 60 que Esplugues se sumirà en un procés accelerat i irreversible d'industrialització que, marcada per la seva proximitat a

Barcelona l'han transformat de vila a una ciutat que ha ampliat la seva activitat als serveis.

Però aquesta realitat, pel que fa a una població dinàmica i catalanitzada no ens afecta en la mesura previsible, ja que l'institut es nodreix principalment d'alumnes de fora del municipi. I és per tot això que aquest Projecte Lingüístic ve condicionat pels factors exposats.

3. Petita història del centre

Cap al final dels anys 80, es constatà que els esportistes en programes de tecnificació esportiva o alt rendiment, en edat escolar, acusaven importants problemes per tal de compatibilitzar la pràctica esportiva i l'ensenyament reglat, de tal manera que les persones implicades en aquestes activitats havien d'escollir entre una o altra disciplina, ja que difícilment les persones que entrenaven en l'alta competició podien accedir a una formació acadèmica que els permetés la incorporació al món laboral i professional en un moment posterior als èxits esportius, o encara pitjor, en el cas que aquests no s'haguessin produït.

Dos fets clau van facilitar la recerca de solucions per a resoldre aquesta qüestió: la celebració imminent dels Jocs Olímpics de Barcelona (1992) i l'experimentació de la reforma educativa, que ens permetria una adequació del currículum.

Els contactes entre la Secretaria General de l'Esport i el Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya finalitzaren amb la creació de l'IES Joaquim Blume al setembre de 1991.

Tot i que inicialment no foren gaires les federacions participants del Pla de Tecnificació Esportiva de Catalunya depenent de la Secretaria General de l'Esport que gaudiren dels serveis educatius del centre docent, ben aviat l'arrelament i l'ampliació de beques va fer possible que prop de 150 alumnes es beneficiessin cada curs d'aquest projecte. Actualment el Consell Català de l'Esport ens nodreix de prop de 200 alumnes d'ESO i Batxillerat amb diferents tipus de beques, a més dels aproximadament 60 alumnes del Cicle Formatiu de Grau Superior.

4. La llengua catalana com a llengua vehicular, d'aprenentatge i de convivència.

El català, com a llengua pròpia de Catalunya, és l'eina de cohesió i integració entre totes les persones del centre i és la llengua vehicular i d'aprenentatge a emprar normalment en les activitats internes i externes de la comunitat educativa: activitats orals i escrites, exposicions dels professors, material didàctic i virtual, llibres de text i activitats d'aprenentatge i d'avaluació, reunions, informes i comunicacions, la interacció entre docents i alumnat, la formació..., així com les activitats administratives i les comunicacions entre el centre i l'entorn.

Això no vol dir que el seu ús sigui exclusiu i que no hi hagi una presència regular de la llengua castellana i de la llengua estrangera triada quan escau, òbvia en el cas de les matèries corresponents, i que es puguin utilitzar altres llengües quan l'objectiu de l'activitat o el procés comunicatiu ho requereix. L'educació intercultural i plurilingüe és una resposta pedagògica del centre a l'exigència de preparar la ciutadania perquè pugui desenvolupar-se en una societat plural i democràtica. Té com a última finalitat la igualtat en drets, deures i oportunitats de totes les persones en un marc de valors compartits per la convivència.

L'educació intercultural i plurilingüe promou espais d'inclusió basats en la igualtat i la necessitat de compartir uns valors comuns que ajudin a conèixer en una mateixa comunitat. És per això que promovem l'ús de la llengua catalana com a eix vertebrador d'un projecte educatiu plurilingüe, en el marc del respecte a la diversitat lingüística i cultural, com un element de cohesió i igualtat d'oportunitats.

5. El procés d'ensenyament/aprenentatge de la llengua catalana per a l'alumnat nouvingut

La majoria del nostre alumnat prové del territori català i en un percentatge menor, d'altres comunitats o d'altres països, cosa que facilita l'ús generalitzat del català tant com a llengua vehicular com a llengua objecte d'aprenentatge.

Als alumnes d'incorporació tardana al sistema educatiu català se'ls aplica un Pla Individualitzat d'immersió lingüística que des del curs 2003-2004 es va iniciar dins un Pla Estratègic de centre "La millora de la qualitat en la integració esportiva intensiva". Els objectius principals d'aquest Pla d'immersió són:

- 1.- Atendre les necessitats d'aquells alumnes que provenen d'altres indrets de parla no-catalana a fi d'assolir la integració sociocultural i alhora la competència lingüística necessària per tal de poder-se desenvolupar en el seu entorn.
- 2.- Utilitzar les tecnologies de la comunicació a fi d'atendre les necessitats de seguiment i, si s'escau de reforç, en l'assoliment de les competències bàsiques i durant les seves absències per competicions o lesions.

Les funcions per a portar a termini aquests objectius són:

- a) Desenvolupar un programa d'integració de l'alumne/esportista a l'entorn lingüístic.
- b) Planificar amb diferents institucions esportives (Consell Català de l'Esport, tècnics esportius, equip mèdic i psicològic, etc.) els plans de treball corresponents als alumnes esportistes a fi de millorar els processos de comunicació i aprenentatge i la pròpia integració lingüística mitjançant la utilització de les tecnologies de la informació i comunicació.
- c) Vetllar perquè siguin ateses les necessitats educatives de l'àrea de la Llengua i la Literatura catalana en els seus desplaçaments per motius d'entrenaments o competicions fora del centre, amb una incidència especial a garantir l'assoliment dels objectius d'etapa.

La seqüenciació d'aquest projecte es materialitzarà en part, i pel que respecta a l'ESO, en el desdoblament dels grups a 3r i 4t en la matèria de llengua catalana, mantenint així un grup reduït d'immersió sociolingüística, que al llarg de tot el segon cicle de l'etapa permeti l'assoliment de les competències lingüístiques bàsiques en llengua catalana de manera progressiva.

A més el seguiment i atencions individualitzades dins del pla d'immersió que la resta de professors fan en les seves respectives matèries, reforcen l'àmbit de comprensió, així com la llengua oral i escrita.

Aquesta realitat lingüística es reforça amb l'optimització de la infraestructura de la Residència Blume (àrea de convivència) i l'aprofitament de les activitats d'entrenaments (àrea esportiva).

6. El procés d'ensenyament/aprenentatge de la llengua catalana

La llengua oral

Es prioritza aprendre a parlar, escoltar, exposar i dialogar per aprendre. La competència oral facilita, a través dels intercanvis amb els altres, elaborar i expressar idees, opinions i sentiments, és a dir, la construcció del propi pensament. Es considera en totes les seves dimensions, la de la interacció, la de l'escolta i la producció, i la de la mediació, en gran grup o grups més petits, atenent tant els aspectes verbals com els no verbals i la possibilitat d'emprar diferents mitjans o les tecnologies de la informació i la comunicació. L'alumnat ha d'assumir el paper d'interlocutor atent i cooperatiu en situacions de comunicació, fet que l'ajudarà a intervenir de forma competent en el seu entorn i a desenvolupar-se amb expressivitat i fluïdesa en una societat democràtica i participativa. Per aquests motius el centre promou:

- Selecció de textos de tipologies diverses que permetin treballar l'àmbit oral adients per a cada nivell, definits per a cada actuació pròpia dels alumnes.
- Organització dels debats, exposició de treballs i projectes, lectures dramatitzades o recitació en públic, concursos literaris i Jocs Florals (Sant Jordi), actuacions i representacions teatrals.

La llengua escrita

La competència comunicativa escrita, que s'ha de potenciar en totes les seves dimensions, receptives (lectura) i productives (escriptura), de comunicació i creació, i cal relacionar-la amb les interaccions orals que afavoriran un aprenentatge cada cop més conscient i eficaç. Cal motivar els alumnes perquè descobreixin en la llengua escrita una eina per entendre's a si mateixos i als altres i als fenòmens del món i la ciència. En això té molta importància la potenciació de la lectura.

En acabar l'ESO els alumnes han de ser capaços de produir textos de diferent tipologia (expositius, narratius, descriptius...) i en finalitzar el batxillerat n'han de

conèixer més. El centre potenciarà i impulsarà les estratègies de lectura a través de projectes i activitats que augmentin la competència comunicativa lingüística i de desenvolupament de l'hàbit lector dels alumnes i que tenen com a objectiu final la millora del seu èxit escolar. En aquest sentit, des de totes les matèries s'ha de dedicar temps a la lectura i comprensió com a factor bàsic per al desenvolupament de les competències bàsiques i per l'adquisició dels objectius educatius de l'etapa secundària. Per aquests motius el centre promou:

- Comprensió lectora amb textos escrits literaris, periodístics o de qualsevol tipologia.
- L'expressió escrita en activitats escrites periòdiques en tots els àmbits.

7. El procés d'ensenyament/aprenentatge de la llengua castellana

L'aprenentatge de les llengües s'estructura en elements comuns català-castellà (estructures lingüístiques, procediments...) i elements diferenciadors (ortogràfics, morfològics, lèxics...). Això comporta una seqüenciació d'objectius coordinada amb les àrees de llengua catalana i llengua castellana per tal de no repetir elements comuns sinó distribuir-los ordenadament, alhora que s'inclouen els continguts propis de cada llengua.

L'objectiu prioritari és la millora de la competència lingüística de l'alumnat, que s'aconsegueix assolint i desenvolupant habilitats i competències lingüístiques bàsiques amb textos de tipologia diversa. Tanmateix, per poder atendre la diversitat i les dificultats d'aprenentatge que presenten alguns alumnes el centre preveu, en els casos de les matèries instrumentals, la possibilitat de desdoblament de grups, i així, de la mateixa manera que es fa amb la matèria de llengua catalana a tot el segon cicle, es creen grups reduïts també a 4t d'ESO en la matèria de llengua castellana.

La llengua oral

Es prioritza aprendre a parlar, escoltar, exposar i dialogar per aprendre. La competència oral facilita, a través dels intercanvis amb els altres, elaborar i expressar idees, opinions i sentiments, és a dir, la construcció del propi pensament. Es considera en totes les seves dimensions, la de la interacció, la de l'escolta i la producció, i la de la mediació, en gran grup o grups més petits, atenent tant els aspectes verbals com els no verbals i la possibilitat d'emprar diferents mitjans o les tecnologies de la informació i la comunicació. L'alumnat ha d'assumir el paper d'interlocutor atent i cooperatiu en situacions de comunicació, fet que l'ajudarà a intervenir de forma competent en el seu entorn i a desenvolupar-se amb expressivitat i fluïdesa en una societat democràtica i participativa. Per aquests motius el centre promou:

- La comprensió oral amb textos orals donats pel professor, exposicions d'alumnes o representacions i textos de mitjans audiovisuals.
- L'expressió oral organitzant debats, exposant treballs i projectes amb lectures dramatitzades o recitació en públic o en l'exposició de treballs i projectes.

La llengua escrita

La competència comunicativa escrita, que s'ha de potenciar en totes les seves dimensions, receptives (lectura) i productives (escriptura), de comunicació i creació, i cal relacionar-la amb les interaccions orals que afavoriran un aprenentatge cada cop més conscient i eficaç. Cal motivar els alumnes perquè descobreixin en la llengua escrita una eina per entendre's a si mateixos i als altres i als fenòmens del món i la ciència. En això té molta importància la potenciació de la lectura. En acabar l'ESO els alumnes han de ser capaços de produir textos de diferent tipologia (expositius, narratius, descriptius...) i en finalitzar el batxillerat n'han de conèixer més. El centre potenciarà i impulsarà les estratègies de lectura a través de projectes i activitats que augmentin la competència comunicativa lingüística i de desenvolupament de l'hàbit lector dels alumnes i que tenen com a objectiu final la millora del seu èxit escolar. En aquest sentit, des de totes les matèries s'ha de dedicar temps a la lectura i comprensió com a factor bàsic per al desenvolupament de les competències bàsiques i per l'adquisició dels objectius educatius de l'etapa secundària. Per aquests motius el centre promou:

-La comprensió lectora amb textos escrits, literaris, periodístics o de qualsevol tipologia.

-L'expressió escrita en les activitats competencials escrites periòdiques.

A partir d'aquests textos es treballa l'ortografia, la morfologia, la sintaxi, el lèxic i la gramàtica textual; tot amb l'objectiu de millorar l'expressió oral i escrita de la llengua castellana. Per altra banda es prioritza la diversitat de textos tant pel que fa a la tipologia com pel que fa a les varietats diatòpiques, diastràtiques o diafàsiques que es fan servir.

8. Coordinació llengua catalana i llengua castellana

La coordinació amb l'ensenyament-aprenentatge de la llengua catalana comporta no només la seqüenciació conjunta dels objectius sinó també l'elaboració d'estructures procedimentals comunes: pautes de presentació de treballs, guies de lectura, guia de comentari de textos, així com bases d'orientació comunes i compartides, etc.

D'altra banda l'aprenentatge de les llengües i els seus mecanismes ha de ser un fet interdisciplinari perquè des de totes les àrees la llengua es fa servir com a instrument, i tot el professorat ha de vetllar per un ús correcte de la llengua. També des de les altres es pot ampliar i millorar la precisió lèxica i l'adequació gramatical, tot i que en aquesta tasca la llengua vehicular per l'aprenentatge d'altres matèries acostuma a ser el català, però sempre es pot ampliar amb textos diversos de totes dues llengües : lectures didàctiques, material de suport, etc.

9. Competències bàsiques en l'àmbit lingüístic

L'alumnat, en acabar l'ensenyament secundari ha d'aconseguir:

- a) dominar el català, llengua vehicular de cohesió i d'aprenentatge;
- b) dominar l'ús del castellà;
- c) conèixer una o dues llengües estrangeres per tal d'esdevenir usuaris i aprenents capaços de comunicar-se i accedir al coneixement en un entorn plurilingüe i pluricultural;
- d) comprendre missatges escrits i establir relacions entre llengües romàniques;
- e) tenir una actitud oberta, respectar les llengües i cultures i enriquir-se personalment.

Correspon al departament de llengües la concreció de les competències bàsiques de l'àmbit lingüístic, així com la definició sistemàtica dels objectius i continguts per nivells o cicles, tenint en compte les orientacions sobre el desplegament de les competències bàsiques que dona el Departament d'Ensenyament. En l'elaboració de la proposta de les competències s'han de desplegar les cinc dimensions: comunicació oral, comprensió lectora, expressió escrita, literària i plurilingüe i intercultural. Cada competència s'ha graduat en tres nivells de consecució: satisfactori (nivell 1), notable (nivell 2) i excel·lent (nivell 3), que van des de l'assoliment fins a l'excel·lència en la competència. Els criteris que s'han utilitzat per a la gradació es basen en el grau d'autonomia dels alumnes, en la complexitat dels textos i de les lectures i en el grau d'adquisició de les estratègies.

En aquest sentit tot l'equip de professorat del departament de llengües (català, castellà i anglès) forma part de l'equip impulsor de la Xarxa de Competències Bàsiques des del curs 2017-18 impulsant la creació de projectes interdisciplinaris (Revista, Anuari...) i col·laborant conjuntament en el procés de transformació cap a l'aprenentatge i l'avaluació per competències.

10. La llengua en les diverses àrees

És imprescindible un seguiment d'abast general, des de totes les àrees i en tots els nivells, per tal que s'assoleixi la competència lingüística. Per tant, tot el professorat ha de ser conscient de la necessitat del desenvolupament i de l'assoliment de les competències comunicatives i lingüístiques de l'alumnat i ha de col·laborar-hi positivament per tal que es puguin aconseguir.

La llengua oral i la llengua escrita tenen una relació recíproca, per això cal incentivar actuacions en què ambdues habilitats es complementin, sobretot des de l'àrea de llengua, però també des d'altres àrees. En l'àmbit oral, és important la realització de lectures en veu alta, exposicions, debats... de forma que es fomenti la participació de l'alumnat en l'ús de les llengües des de qualsevol àrea. En l'àmbit escrit, cal exigir al màxim la correcció ortogràfica, lèxica i gramatical dels treballs de l'alumnat, en funció del seu nivell i de les seves característiques personals.

11. Llengües estrangeres

El centre potenciarà l'ús de les llengües estrangeres, en el nostre cas, de la llengua anglesa. La llengua vehicular i de comunicació habitual entre el professorat de llengües estrangeres i el seu alumnat és la llengua anglesa.

L'alumne cursarà en tot l'ensenyament secundari obligatori l'anglès com a llengua estrangera obligatòriament, però per tal de potenciar aquesta única llengua estrangera a l'ESO (segon cicle) dediquem una hora de les matèries optatives (tal i com permet el desenvolupament del currículum) a ampliar una matèria comuna, en aquest cas de llengua anglesa, a la qual es dediquen quatre sessions setmanals. De la mateixa manera, a 3r d'ESO en la matèria de música s'utilitza íntegrament l'anglès. D'altra banda, sempre que sigui possible per disponibilitat horària, el centre desdobra els grups d'anglès a l'ESO i al Batxillerat un dia a la setmana amb la finalitat de potenciar-ne la llengua oral.

L'anglès és la primera llengua estrangera del centre i, com a tal, el centre vetllarà perquè a l'ensenyament secundari l'alumnat compregui i produeixi missatges orals i escrits amb propietat, autonomia i creativitat en aquesta llengua, fent-los servir per comunicar-se i per organitzar els propis pensaments, i reflexionar sobre els processos implicats en l'ús del llenguatge.

El centre, d'acord amb el PEC, el Projecte de Direcció i el mateix Pla anual de Centre vetlla per la incorporació de la llengua anglesa en activitats docents i/o de forma parcial en el desenvolupament de les diferents matèries curriculars a fi d'assolir una plena competència lingüística en llengua anglesa, llengua d'ús habitual dels nostres alumnes esportistes en les competicions internacionals. D'altra banda, el centre també incorpora aquesta llengua en diferents actes institucionals.

Aquest PLC, ha estat aprovat en revisió pel Claustre de professorat el passat 17 de desembre i en Consell Escolar el dia 20 de desembre de 2018.